

Iver Poulsen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Rimstad, er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne takke den højtærede boligminister for tilsendelsen af det materiale, som har været til rådighed for udvalget, men som mit parti ikke havde noget kendskab til ved andenbehandlingen.

Vi har studeret dette materiale og herunder henvendelsen fra Danske Grundejeres Landsorganisation så grundigt, som den knappe tid fra i går til i dag har tilladt, og vi har også bemærket, at den højtærede boligminister på nogle punkter har imødekommet grundejernes ønsker, men imødekommelsen er sket på punkter, der efter vor opfattelse ikke har relation til de principielle indvendinger, vi gjorde ved lovforslagets første behandling; indrømmelserne har hverken fjernet grundejernes eller vor tvivl om, hvorvidt den foreslåede ekspropriationsadgang overhovedet kan siges at være krævet af almenvellet, således som grundloven forudsætter. Derfor må vi fastholde vort standpunkt, at vi ikke kan medvirke til lovforslagets gennemførelse, men vil stemme imod det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 134 stemmer mod 5.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til instruks for folketingets ombudsmand.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2684).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslag til instruks for folketingets ombudsmand

vedtoges enstemmigt med 139 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet folketingets ombudsmand meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 913, fremsættelsen i tidenden sp. 2714).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 905, fremsættelsen i tidenden sp. 2714).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: De ændringer, den højtærede indenrigsminister foreslår til loven om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner, går kort og godt ud på, at man forlænger denne midlertidige afløsningsordning i 2 år. Jeg kunne godt nøjes med at tilføje, at jeg gerne vil være med til denne forlængelse, men da jeg ved, at man i kommunale kredse med stor interesse imødeser en afklaring på spørgsmålet om en midlertidig afløsningsordning, vil jeg alligevel gøre nogle bemærkninger.

Det er min opfattelse, at den afløsningsordning, vi har haft, omfattende 9 byområder, har virket tilfredsstillende, idet vi ved denne ordning har taget hensyn til såvel centralkommunernes interesser som til forstadskommunernes, og dertil skal siges, at da vi i folketingsåret 1958-59 vedtog den nu gældende afløsningsordning, var skatte-reglerne meget uensartede i kommunerne. Det var tilfældet både for de personlige skatters vedkommende og for de kommunale ejendomsskatters vedkommende. I mellemtiden har vi fået mere ensartede regler, bl. a. med beskatningsprocenter og udskrivningsprocenter, ligesom de kommunale ejendomsskatter i sognekommuner og købstæder er i større overensstemmelse.

[Ove Hansen.]

Det vil formentlig gå ved en uændret forlængelse af denne lov, som det gik, da vi i sin tid vedtog loven om afløsningsordningen, at omegnskommunerne fandt tilsvaret til centralkommunerne for højt og centralkommunerne til gengæld fandt tilsvaret for lavt. Man vil formentlig sammenligne beskatningsprocenterne eller udskrivningsprocenterne kommunerne imellem og antagelig finde det urimeligt, hvis f. eks. centralkommunernes udskrivningsprocent er lavere end de kommuners, der skal udrede tilsvaret. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at det egentlige, det, sagen drejer sig om, er at finde kompensation for de udgifter, der påføres en kommune som følge af, at en del mennesker er beskæftiget i kommunen, har deres erhverv dér, men svarer kommuneskat til en anden kommune, nemlig deres opholdskommune. Jeg synes, at uanset hvilken kommune man bor i, må man erkende, at en centralkommune har krav på et tilsvarende. Om størrelsen kan mange betragtninger og synspunkter naturligvis gøres gældende. Dertil kommer, at de såkaldte skattelykommuner får en uberetiget fordel, dersom centralkommunen ikke får andel i den indtægt, der er erhvervet i den.

Den højtærede minister har ikke ved forlængelsen af loven foreslået ændringer i det tilsvarende, der skal ydes til centralkommunen, og det tror jeg er klogt. Det er skatteåret 1957-58, der er basisåret; det danner grundlaget for det beløb, der skal ydes, og det havde vel i og for sig ikke været urimeligt, om ministeren havde foreslået et tillæg til de beløb, der hidtil har skullet udredes. I den periode, hvor afløsningsordningen har været gældende, er befolkningens indtægter steget ret betydeligt, ligesom der i mange omegnskommuner har fundet en betydelig befolkningstilvækst sted. Ministeren oplyste i sin fremsættelsestale, at fra skatteåret 1958-59 til skatteåret 1960-61 er de skattepligtige indkomster til kommunen i de af afløsningsordningen omfattede omegnskommuner steget med 23,3 pct. fra 2,7 milliarder kr. til 3,4 milliarder kr., medens indtægterne i centralkommunerne i samme periode kun er steget med 10,4 pct. Jeg synes, det er tal, der fortæller os en

del. Jeg havde naturligvis gerne set, at vi i stedet for at forlænge den nugældende lov havde kunnet komme med en endelig løsning med hensyn til erhvervsskattens bortfald, men jeg skal indrømme, at tiden måske endnu ikke er moden dertil. Hele den kommunale forvaltning er jo genstand for en grundig undersøgelse i kommunallovskommissionen, og dertil kommer de nye bestemmelser om den sogne- og amtskommunale beskatning. Reglerne her er så nye, at det vil være rimeligt at se tiden lidt an.

I tilslutning til forslaget om forlængelse af loven om erhvervsskattens afløsning foreslår ministeren, at det udligningstilsvarende, der for tiden udredes af Frederiksberg og Gentofte kommuner til København, ligeledes forlænges uændret i 2 år. Jeg finder det rigtigt, at denne ordning forlænges på tilsvarende måde som afløsningsordningen.

Endelig foreslår den højtærede indenrigsminister, at den erhvervsindtægt, en skatteyder skal have for at blive erhvervsskattepligtig, forhøjes fra 10 000 kr. til 12 500 kr., og at den skattepligtige indkomst forhøjes fra 20 000 kr. til 25 000 kr. Denne forhøjelse finder jeg fuldt ud rimelig.

Til lovforslaget om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen skal jeg blot bemærke, at jeg finder de foreslåede ændringer praktiske, idet de går ud på, at man fremtidig følger ligningslovens bestemmelser med hensyn til skattepligtens ophør ved indgåelse af ægteskab og ved dødsfald.

På mit partis vegne skal jeg anbefale lovforslagene til vedtagelse.

Jens Chr. Christensen: De ændringer, som går ud på at bringe den kommunale skattelov i overensstemmelse med ligningslovens bestemmelser, kan vi fra venstres side tiltræde; men med hensyn til erhvervsskatten og erhvervsskattetilsvaret samt udligningen mellem de 3 hovedstadskommuner vil jeg gerne gøre nogle få bemærkninger.

Vi er for det første forundrede over den her foreslåede forlængelse. Det blev jo klart understreget og klart sagt, da vi for 3 år siden behandlede den nuværende kommuneskattelov, at det var en forsøgslovgivning, det var en overgangslov, og at den skulle tages op til revision efter 3 års prøvetid. Det var meningen, at vi efter den 3 års

[Jens Chr. Christensen.]

prøvetid skulle forsøge at finde frem til en virkelig gennemgribende ordning af hele erhvervsskatteproblemet.

Vi har altid fra venstres side haft det ønske, at vi kunne finde frem til en ordning, der er mere retfærdig end den, vi har haft tidligere. Disse 3 forsøgsår, vi nu har haft, har klart understreget, at vi ikke har fundet de vises sten med denne lovgivning. Det ser vi jo klart af de tabeller, der følger med lovforslaget. Vi ser, at nogle af de kommuner, som betaler tilsvær, har en højere beskatningsprocent end de kommuner, der modtager tilsvær. Vi kan se, at selve Københavns kommune modtager over 15 mill. kr., det er 5 pct. af hele kommunens indtægt, og det betyder, at København har en udskrivningsprocent på 82. Ser vi så f. eks. på Gladsaxe, viser det sig, at denne kommune betaler ca. 2 mill. kr. i tilsvær, og det betyder, at Gladsaxe har en udskrivningsprocent på 90, altså 8 pct. højere end København. Herstederne, som ikke betaler noget stort beløb, men dog yder 19 000 kr., har en udskrivningsprocent på 90; Værløse betaler 75 000 kr. i tilsvær med en udskrivningprocent på 100. Århus har en beskatningsprocent på 13,4, mens Brabrand-Årslev kommune, der betaler 65 000 kr. ind til Århus kommune, har en beskatningsprocent på 15,4.

Der er andre kommuner, hvor forholdet er endnu mere grelt. Ålborg kommune modtager i tilsvær ca. 1 mill. kr. og har en beskatningsprocent på 14,8. Sundby-Hvorup betaler ikke noget stort beløb i tilsvær, kun 7 000 kr., men har en beskatningsprocent på 17,4.

For os at se må det dog være kommunernes egne økonomiske forhold, der må danne grundlag for, om de skal betale tilsvær til centralkommunen, og det vil for mig at se ikke volde store vanskeligheder for os at ændre loven sådan, at dér, hvor beskatningsprocenten i opholdskommunen ligger over beskatningsprocenten i erhvervskommunen, må såvel erhvervsskat som tilsvær for erhvervsskatten kunne bortfalde. Det må gælde både for erhvervsskattetilsværet og for den almindelige erhvervsskat.

Jeg ser nok, at erhvervsskatten er foreslået forhøjet med 25 pct., altså foreslået forhøjet i takt med den almindelige ind-

komststigning, men det vil efter min mening ikke ændre forholdet mellem den kommune, der skal betale tilsvær, og den kommune, hvor skatteborgeren skal betale erhvervsskat.

I det foreliggende forslag er der ikke gjort det mindste forsøg på at tage hensyn til omegnskommunernes ligningsforhold og dermed omegnskommunernes ejendomsskat. Jeg går imidlertid ud fra, at den kommunale ejendomsbeskatning skal tages op til revision.

Den højtærede minister siger i sin fremsættelsestale, at det i de sidste år er blevet klart, hvordan principperne for den fremtidige kommunalbeskatning skal være, og her tænker den højtærede minister selvfølgelig på loven af 18. februar 1961, hvorefter vi får overflyttet halvdelen af amtsbeskatningen til opkrævning i sognekommunerne. Men der er jo sket en hel del siden den 18. februar 1961. Der er bl. a. sket det, at der under forhandlingerne mellem landbrugets organisationer og den højtærede statsminister klart fra statsministerens side er blevet lovet, at den sidste del af amtsbeskatningen skulle tages op til ændring, sådan at amtsbeskatningen kunne falde væk. Nu ved jeg ikke, hvad der er den høje regerings agt, om den ønsker at flytte den sidste del af amtsbeskatningen over til opkrævning af kommunerne ligesom den første halvdel. Men gør man det, må man i hvert fald være klar over, at så vil det være nødvendigt at tage hensyn til denne, ligesom ministeren har foreslået med hensyn til den første del, der blev overflyttet. Jeg er slet ikke i tvivl om, at vi kan stole på den højtærede statsministers løfte over for landbruget, men det er i hvert fald klart, at det vil forsinke en virkelig løsning af hele skatteproblemet inden for kommunerne og navnlig kommunerne imellem.

Det er mit indtryk, at den høje regering ikke er overløst med arbejdsstof i denne samling. Jeg vil derfor henstille til regeringen, om det ikke ville være muligt, at vi kunne komme i gang med en revision af hele det kommunale skatteproblem.

Den højtærede minister fremhæver, at der skal store indgribende ændringer til for at kunne gennemføre en virkelig tilbunds-gående rationalisering af hele den kommunale skattelovgivning, og det er fuldt rig-

[Jens Chr. Christensen.]

tigt. Vi skal ikke alene tage hensyn til beskatningsprocenten, vi skal også tage hensyn til ligningsforholdene, vi skal tage hensyn til, hvordan ejendomsbeskatningen er både i forstadskommuner og ude i de rene landkommuner, vi skal tage hensyn til, hvad den enkelte kommune yder sine borgere, og vi skal vel også tage hensyn til, hvilke indtægter den enkelte kommune har af sine forskellige indtægtsgivende værker: vandværk, elektricitetsværk, gasværk o. s. v.

Det er muligt, at det er nødvendigt på nuværende tidspunkt at gennemføre den forlængelse, som ministeren foreslår, men jeg vil dog henstille til den højtærede minister, at vi allerede i indeværende samling tager fat på de mange problemer i forbindelse med hele lovgivningen, og jeg vil klart understrege, at en betingelse for, at venstre kan medvirke til gennemførelsen af den her foreslåede udsættelse, er, at vi samtidig gennemfører den ændring, som jeg har foreslået angående de kommuner, som har en højere beskatning end de kommuner, der modtager erhvervsskat. Det kan gøres med en ganske enkelt ændring i loven, og derfor synes jeg, det ville være helt på linje med det, der er opfattelsen vistnok inden for alle kredse i det høje ting, at vi gennemfører noget sådant.

Poul Møller: Om det lovforslag, der er fremsat af den højtærede indenrigsminister om at ajourføre de satser, som gælder for de mennesker, der stadig skal betale erhvervskommunal skat, har jeg ingen bemærkninger at gøre. Mine bemærkninger skal koncentrere sig om lovforslaget om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner.

Det er jo således, at vi flere gange i de senere år har behandlet problemer vedrørende den kommunale beskatning, og den højtærede indenrigsminister er, selv om han er ny i sit embede, næppe ukendt med, at der fra kommunernes side gentagne gange er klaget over de sene tidspunkter, på hvilke disse forhold bliver behandlet i det høje ting. Det er vel således, at ingen lærer af sin forgængers erfaringer, og derfor skal den højtærede minister vel selv gøre sine erfaringer, men han burde nok alligevel have lyttet så meget til de kommunale or-

ganisationers røst, at han var kommet med dette lovforslag på et tidligere tidspunkt. Vi skal snart have kommunale valg, og folketinget må afbryde sine forhandlinger en hel uge i marts måned; der bliver derfor meget, meget kort tid til at behandle dette lovforslag. Det rimeligste må vel i det hele taget være, at det er færdigbehandlet inden de kommunale valg, også af hensyn til kommunerne, når de skal fastsætte deres skatteprocent og udskrivningsprocent, og det vil igen medføre, at den højtærede indenrigsminister stiller folketinget i noget nær en tvangssituation.

Da vi i 1958-59 i det høje ting gennemførte den lovgivning, der nu er til revision, blev det betonet fra alle sider — ikke mindst af den daværende indenrigsminister — at nu skulle man have 3 års fred og ro, for at man kunne skabe en lovgivning på grundlag af en virkelig saglig løsning af udligningssspørgsmålene dels i hovedstadsområdet, dels imellem hovedstadsområdet og omegnskommunerne og dels i andre områder, hvor en erhvervskommunal beskatning tidligere har været aktuel.

Man fik disse 3 år, men alligevel står vi i dag ved første behandling af et lovforslag, der simpelt hen er et udtryk for, at den højtærede indenrigsminister og hans ministerium har opgivet ævred i denne sag, at de intet har foretaget sig i disse 3 år, ikke er kommet et skridt ud af stedet, men simpelt hen må foreslå en 2-årig forlængelse af den ordning, der blev gennemført for 3 år siden. Det var næppe lovgivningsmagtens mening dengang.

Jeg har nok set — det skal jeg siden vende tilbage til — at den højtærede indenrigsminister nu holder taler om, hvordan problemerne skal løses; men det havde rigtignok været bedre, om disse problemer var blevet forelagt her i det høje ting, eller om man havde brugt 3 års perioden til at udforme dem så langt, at de kunne have været drøftet i folketinget. Den højtærede indenrigsminister ved jo meget vel, at der ikke i den korte tid, der bliver tilmålt folketinget at behandle dette lovforslag i, kan blive tale om, at vi her prøver at finde frem til en egentlig udligningsordning. Der kan hverken beregnes, skønnes eller forhandles tilstrækkelig indgående, heller ikke med de kommunale organisationer, til, at vi

[Poul Møller.]

i disse 2-3 uger kan prøve på at blive færdige med en udligningsordning, der er anderledes end den, den højtærede indenrigsminister foreslår. Den højtærede indenrigsminister tvinger os derfor til at sige ja eller nej til et lovforslag, som han selv må erkende er et temmelig dårligt forslag, der ikke er nogen løsning på problemet. Den højtærede indenrigsminister har jo heller ikke lagt sig fast på, at dette er løsningen. Den højtærede indenrigsminister mener selv, at det er en midlertidig løsning, og at det en dårlig løsning, ellers ville der ikke være nogen grund til for indenrigsministeren i dag at bebude, at der vil komme en mere saglig og rigtigere løsning af problemet.

Jeg erkender naturligvis, at den højtærede indenrigsminister personlig kun har haft kort tid at arbejde i, men jeg havde håbet på, at man, når man i en regering med samme flertal så ofte skifter indenrigsminister, i hvert fald havde haft så megen kontinuitet i ministeriet, at arbejdet kunne fortsætte næsten uden at blive berørt af ministerskifterne. Den højtærede indenrigsminister er jo kommet til et helt nyt område, og derfor skal man vel bære over med ham personligt. Til gengæld må jeg sige, at det er trist, at han har bragt folketinget i denne situation, og det er kedeligt, at han ikke har kunnet finde på noget bedre end det, folketinget her stilles over for. Det ville i hvert fald have været rigtigere, hvis den højtærede indenrigsminister havde fremsat dette lovforslag for en eller to måneder siden; der skal jo ikke megen indsigt i problemerne eller megen originalitet til for at fremsætte et lovforslag som det foreliggende. Det kunne have været fremsat så betids, at folketinget i hvert fald havde haft mulighed for at undersøge, om vi kunne have fundet på noget, der var bedre end det, ministeren selv mener er ringe.

Med hensyn til den plan, ministeren nu offentligt fremsætter om en regionalkommune, vil jeg gerne gøre en enkelt bemærkning. Jeg tror, vi er mange herinde, der føler, at det er nødvendigt at finde frem til et vidt udbygget samarbejde mellem hovedstadens kommuner om løsningen af en lang række problemer. Men jeg tror også, vi er mange, der vil advare den højtærede

indenrigsminister imod at tro på, at en mastodontkommune kan løse problemerne. Den skitse til en regionalkommune, som den højtærede indenrigsminister har fremsat i en artikel, der i dag er offentliggjort i en af hovedstadens aviser, er, så vidt jeg kan skønne, faktisk kun den gamle indlemmelsesplan, der er genoptaget. Jeg forstår derfor i og for sig meget vel den støtte, som denne plan har fået af socialdemokratiets ordfører på Københavns rådhus, hr. Børge H. Jensen, som fremhæver regionalkommunen på kommunesamfundets, kommuneformbundets, bekostning. Planens realisation vil nemlig betyde, at København med det store indbyggerantal vil komme til aldeles at dominere de problemer, der skal løses i hovedstadskommunerne. Mit partis indstilling er den, at vi ønsker det videst mulige samarbejde mellem hovedstadskommunerne, men vi ønsker ikke diktat fra den ene kommune til den anden. Vi ønsker ikke at række hånd til en ordning, der giver mulighed for, at vi får en mastodontkommune, som i virkeligheden er uden sammenhæng med det kommunale selvstyre idé. Hvis man spurgte mig personlig, om Københavns kommune er for stor eller for lille, ville jeg sige, at den snarere er for stor end for lille i forhold til de kommunale opgaver og i forhold til ideen i det kommunale selvstyre. Ved nu at gøre denne hovedstadskommune til en kommune, der skal omfatte hele området, opnår man kun, at kommunens borgere kommer fjernere fra deres kommunalbestyrelse og deres kommunale tillidsmænd, og at der bliver mindre interesse for det kommunale selvstyre i hovedstadsområdet.

Den indlemmelse, der for flere år siden blev opgivet, bør ikke komme ind ad bagdøren, men det må blive folketingets opgave til sin tid at finde en løsning, der sikrer, at der bliver et samarbejde, og helst så jeg, at kommunerne kunne løse dette problem uden tingets medvirken.

Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om hans tanker om en regionalkommune er blevet behandlet eller skal behandles i den kommunalkommission, der er nedsat.

Vedrørende det lovforslag, som ministeren har grebet til i sin mangel på mulighed for at nå at udforme sit eget forslag betids — eller måske fordi ministeren endnu ikke

[Foul Møller.]

er sikker på sit eget forslag — vil jeg sige, at denne ordning ikke er blevet rimeligere, siden den blev vedtaget for 3 år siden. Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen gjorde nogle bemærkninger og nævnte nogle eksempler, der klart understreger, at ordningen kun er blevet urimeligere i løbet af sin levetid, og det er ikke mærkeligt, at det er gået sådan. Det blev for 3 år siden gang på gang fremhævet fra vor side, at man brød ind i den gamle erhvervsskatteordning netop på det tidspunkt, hvor erhvervsskatteyderne skulle høre op med at betale erhvervsskat, og hvor Københavns kommunes skattemæssige forhold ville blive stærkt forbedret, bl. a. på grund af den ejendomsbeskatning, der blev gennemført i 1958; netop på det tidspunkt, da man vidste, at Københavns kommune ville få et mindre erhvervskommunalt tilsvær, brød man ind i ordningen og fikserede beløbet fra 1957-58 både med hensyn til den hovedstadskommunale udligning og den almindelige gamle erhvervskommunale beskatning mellem omegnskommunerne og centralkommunerne.

I mellemtiden er den udvikling, der gjorde, at Københavns kommunes skatteforhold stillede sig bedre end omegnskommunernes, blevet stærkt forceret, ikke mindst på grund af de gode tider, som har medført, at de sociale forpligtelser, der tidligere hvilede tungt på de kommunale budgetter og særdeles tungt på Københavns kommunes budget, er blevet relativt formindsket som følge af denne velstandsstigning. Der er ingen tvivl om, at kommuner, hvis kommunale problemer i forhold til indbyggerantallet er meget betydeligere end Københavns kommunes, fordi de skal formidle byudviklingen, fordi de har byudviklingsudgifter og byggemodningsudgifter til store arealer, fordi de har særlige forpligtelser, da det er dér, befolkningen skal bo og bygge, er ladet i stikken ved den lov, der blev gennemført for 3 år siden af flertallet i det høje ting, og bliver ladet i stik-

ken ved den forlængelse, der nu foreslås. Det er urimeligt at tage fra de fattige og give til de rige, og ingen skulle bedre end den høje regering med den sammensætning, den har, kunne erkende urimeligheden heri.

Det er urimeligt, at kommuner, hvis gennemsnitsindkomster er lavere end centralkommunernes, hvis skatteprocenter er højere end centralkommunernes, alligevel skal betale betydelige afløsningstilsvær til centralkommunen. Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen nævnte eksempler fra Gladsaxe og Herlev, og noget tilsværende kendes også andre steder fra, f. eks. fra Hvidovre, og disse eksempler viser efter listen i bilaget til lovforslaget, at i hvert fald Københavns kommunes skattemæssige forhold er betydelig lempeligere end de fattige kommuners, der må betale udligningstilsvær.

Det konservative folkeparti har ikke den anskuelse, at vi slet ikke vil være med til nogen udligningsordning, men vi mener, at en udligningsordning må baseres på et sagligt kriterium; og det, der blev vedtaget i 1957-58 under helt andre forhold, er ikke noget sagligt kriterium. Det er et usagligt kriterium, at vi i 5 år skal betale på basis af 1957-58s tilsvær. Jeg forstår ikke, at den højtærede indenrigsminister, der ellers er så frisk over for mange nye synspunkter, ikke kan se, at det er urimeligt at slæbe rundt med dette gamle ligningsgrundlag. Hvis der skal foretages en udligning, bør den foretages med hensyntagen til udbygningsudgifter, med hensyntagen til byggemodningsudgifter, med hensyntagen til skolebygningsudgifter i omegnskommunerne, med hensyntagen til de ekstra huslejeudgifter, som omegnskommunernes borgere må betale, fordi de ikke kan få bolig i centralkommunerne, hvor boliger er billigere. Det er jo ikke frivilligt, mennesker, især unge, flytter ud i disse omegnskommuner; de tvinges ud, fordi de ikke kan få bolig andre steder, de tvinges ud til højere husleje, højere transportudgifter, de tvinges ud til højere amtsskatter, højere ejendoms-

[Poul Møller.]

skatter, og samtidig tvinges de gennem denne ordning til at betale et udlignings-tilsvar, der er baseret på forholdene i 1957-58 og uden sammenhæng med noget sagligt kriterium. Sandheden er den, at hvis den gamle erhvervskommunale beskatning havde bestået, ville den være faldet bort for en lang række af disse kommuners borgere, efterhånden som Københavns kommunes økonomi havde forbedret sig og den skattemæssige forskel ikke længere var i Københavns disfavør, altså København ikke længere havde en højere udskrivningsprocent.

Det er derfor med megen kritik, vi tager fat på behandlingen af specielt dette lovforslag, og det er med ubehag, vi ser på, at et folketing, der har givet et ministerium 3 års respit, nu bringes i den situation, at det på 14 dage skal forlænge en dårlig lovgivning, en urimelig lovgivning, forlænge den, fordi man ikke i ministeriet har gjort det, der skulle gøres i disse tre år for at få en udligningsordning ud fra et sagligt kriterium, en udligningsordning, der kunne forstås som objektiv, og som kunne anerkendes af borgerne, hvad enten de bor i omegnskommunerne eller i centralkommunerne.

Axel Sørensen: De mennesker, som skal deltage i lovgivningen om påligning og udskrivning af skatter, kan vel næppe påregne synderlig stor popularitet i den anledning, men jeg tror alligevel, man kan sige, at da vi for tre år siden skred til en begyndende afløsning af erhvervsbeskatningen i Danmark, forstod skatteyderne, at lovgivningsmagten på det område viste imødekommenhed, og at det, der skete, vidnede om, at vi stræbte imod en forenkling af noget, som ikke ret mange mennesker forstod.

På baggrund heraf kan det måske være nyttigt at advare imod de tanker, som en gang imellem kommer til orde fra de store centralkommuner, tanker om genindførelse af erhvervsbeskatningen. Mit parti vil gerne udtale sig herimod; jeg synes, at det, der er tilbage af erhvervsbeskatningen, burde man have prøvet på at erstatte med en mere varig udligningsordning mellem

kommunerne med henblik på de opgaver, som centralkommunerne og omegnskommunerne er fælles om.

Nu foreslås denne lov forlænget i yderligere 2 år, for at man kan sikre sig lidt flere erfaringer omkring afløsningsordningen for erhvervsbeskatningen.

Hvis man ser lidt på resultaterne af lovens virke gennem 3 år, fortæller de os, at der er sket en tilnærmelse mellem centralkommunens og omegnskommunens beskatningsprocent, idet der er sket en nedgang i centralkommunens og en opgang i omegnskommunens beskatningsprocent, men jeg mener ikke, man kan tilskrive dette den gældende afløsningsordning alene. En række andre faktorer har vist sig at have indflydelse. De ændringer, der er sket i løbet af de tre år med hensyn til beskatningen af fast ejendom, er allerede nævnt.

Nævnes kan det vel også, at den ændring, der er sket inden for disse tre år i udskrivningen af personlige kommuneskatter ved, at det høje ting har gennemført en lovgivning om faste personlige fradrag, har haft den virkning, at der er sket en højere beskatning af de største skatteydere i de skattely, som omegnskommunerne hidtil har været. Der er altså sket en forhøjelse af beskatningsprocenten, medens man i centralkommunen som følge af, at staten overtog kommunernes direkte udgifter til folkepension, fik en større lettelse end omegnskommunerne, fordi antallet af folkepensionister og tilflyttere var større i centralkommunen end i omegnskommunerne. Alt dette har medvirket til, at man i centralkommunen har kunnet bringe sin skatteprocent ned. At der i omegnskommunerne omkring de større byer er en udvikling i gang, som kræver højere beskatningsprocent, er ligetil. Jeg tænker her på udvidelser og ombygninger vedrørende skolevæsen, sociale formål, boligbyggeri til udflyttere, vejanlæg o. s. v. Dette vil betyde, at der ikke længere eksisterer et skattely for tilflyttere fra centralkommunen, og at der derfor heller ikke kommer krav fra centralkommunen om en større udligning. Trods dette lyder der fra Købstadforeningen utilfredse røster, og man ønsker at vende tilbage til en form for erhvervsbeskatning, da lovgivningen om en afløsning for den ubegrænsede erhvervs-

[Axel Sørensen.]

beskatning ikke tilnærmelsesvis er fulgt med indkomstudviklingen og ej heller er tilpasset den øgede inflation.

Jeg vil meget fraråde, at man vender tilbage til en erhvervsbeskatning som den, vi tidligere har haft, og som virkede urimelig på flere punkter, hvad jeg allerede har nævnt. Vi har en skattelovgivning, der i al sin væld omfatter 35 love, og mit parti, det radikale venstre, anser derfor en forenkling for langt mere påkrævet, hvilket jeg også håber har købstædernes interesse.

Lovforslaget regner med en forlængelse på 2 år, fordi man så mener at kunne overse nogle flere af lovgivningens konsekvenser; kommunelovskommissionen ventes at afslutte sit arbejde i dette tidsrum, og kommissionens betænkning om sammenlægning af kommunerne til større enheder vil være et godt grundlag at tage problemet om afløsning af erhvervsbeskatningen op på. Sådanne faktorer vil også komme til at spille ind, og jeg tror, det ærede medlem hr. Poul Møller vil give mig ret i, at man hellere må udsætte revisionen af loven end gennemføre en lov, som viser sig at være urimelig, når det kommer til stykket.

Man har nævnt udligningstilsvaret fra Frederiksberg og Gentofte til Københavns kommune. Det foreslås fastsat til 120 pct. af beløbet for 1957-58. Nu er forholdet vel det, at man i København ønsker et større beløb både fra Gentofte og Frederiksberg samt fra de 21 omegnskommuner, medens disse kommuner ønsker tilsvaret nedsat til det mindst mulige. Det vil i alt fald være naturligt, at man nærer sådanne ønsker, men der vil være store opgaver i en by som København, som må være fælles både for København og for Frederiksberg, Gentofte og de 21 omegnskommuner. Samtidig må man ikke være blind for, at disse store, tætbebyggede omegnskommuner, der ligger omkring København og ligesom snører den ind, har fået så store opgaver, at deres stilling, deres struktur, er ved at blive en helt anden end for blot nogle få år siden, da disse kommuner var i deres vorden, og disse opgaver presser på og skaber udskrivningsbeløb, som sætter beskatningsprocenterne op, således at disse overstiger centralkommunernes. Der vil efter vor mening være god grund til at se på, hvad der er ret

og rimelighed over for disse omegnskommuner, som nu må suge befolkningstilvæksten til sig, medens København affolkes, og vi kan i det kommende udvalg drøfte, hvorvidt der vil være mulighed for at finde frem til en udligning, som er mere vidtgående end den, der indeholdes i lovforslaget.

Det andet lovforslag, forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen, kan vi tiltræde. Vi kan tiltræde, at indtægtsgrænsen for erhvervsbeskatningen forhøjes til 12 500 kr. i erhvervskommunen, og at grænsen for erhvervsskattens indtræden forhøjes til 25 000 kr. for statskattens vedkommende. Det er den almindelige procentvise stigning, der er lagt til grund for de i lovforslaget nævnte intervaller.

Lad mig til slut sige, at de øvrige ændringer, der er foreslået, har deres udspring i ligningsloven. Afgangsførelse og tilgangsførelse af skatteydere med hensyn til den kommunale beskatning skal fremtidig foretages kvartalsvis i stedet for som nu halvårlig, altså i takt med ligningsloven for statskattens vedkommende, og det synes jeg er rimeligt. Det samme er tilfældet, når en kvinde indgår ægteskab og inden for de nærmest følgende 3 måneder ophører med at arbejde.

Jeg skal med disse ord tilsige det radikale venstres tilslutning til gennemførelse af det foreliggende lovforslag efter arbejdet i udvalget.

Herluf Rasmussen: Den højtærede indenrigsminister har den 2. februar fremsat forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v. og forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

Vedrørende det sidste lovforslag skal jeg ikke gøre mange bemærkninger, idet der her er tale om tekniske reguleringer, som jeg ikke vil stille mig afvisende over for, og da de bemærkninger, som jeg kunne tænke mig at fremkomme med vedrørende punkterne 4 og 5, i det væsentlige dækkes af de synspunkter, som jeg vil give udtryk for i forbindelse med en omtale af den højtærede ministers forslag om erhvervsskattens afløsning.

Det synes at fremgå af den højtærede

[Herluf Rasmussen.]

ministers bemærkninger til lovforslaget om erhvervsskatten, at den tanke ikke er ham fremmed, at hele dette system med et forsøg på udligning kommunerne imellem ikke er det bedst mulige, hvis man inden for et sammenhængende og af hinanden afhængigt kommunesamfund stræber hen imod en ensartet beskatning. Den højtærede minister giver udtryk for, at ophævelse af afløsningstilsvarene bør foretages i forbindelse med, at der foretages en videregående udligning i økonomisk henseende mellem kommunerne inden for afløsningsområdet eller eventuelt med virkning for hele landet.

Mit partis støtte kan forventes i forbindelse med sådanne bestræbelser, men jeg må erkende, at det skuffer mig ikke så lidt, at sådanne reformer af gennemgribende karakter først kan indføres med virkning fra og med skatteåret 1964-65. Jeg tror, det er en skuffelse for mange, for det vil i virkeligheden sige, at mange af de vestlige kommuner, der er deciderede udbygningskommuner med meget store udgifter til bl. a. skolevæsen, må se i øjnene, at de endnu nogle år skal betale betragtelige beløb til København, uagtet Københavns udskrivningsprocent ligger under deres egen i de næste år; det kan synes lidt uretfærdigt.

Begrundelsen for en udligning er, at omegnskommunerne skal bidrage til centralkommunernes udgifter til fælles bedste, og at urimelige skattely skal bortfalde. Dertil vil jeg påpege, at i forhold til 12 af de 21 kommuner er København blevet skattely, og tillade mig at sige, at jeg synes, det ville være i smuk overensstemmelse med motiverne, hvis man nedbragte udligningstilsvarene for de kommuner, der har højere udskrivningsprocent end København. Det provenutab, der derved kunne opstå, kan man passende dække ved at pålægge de kommuner, der har betydelig lavere udskrivningsprocenter end de øvrige, et tilsvarende beløb.

Jeg synes, man skulle tage nogle af disse synspunkter op til drøftelse i udvalget. Hvis man kunne finde frem til afløsning som her skitseret, ville der være opnået et omend beskedent så dog rimeligt skridt i retning af udligning af hovedområdets udgifter i forhold til skatteevnen i de enkelte kommuner. At man om nogle år for-

venter at kunne fremsætte forslag af mere indgribende karakter på det her omhandlede område, ses ikke at forhindre en foreløbig regulering, da dette formentlig vil gå i samme retning som det antagelige resultat af de igangværende undersøgelser.

Mose Hansen: Som det er fremført af enkelte ærede ordførere, var det, at man afskaffede erhvervsskatten i 1959 — altså den direkte erhvervsskat fra skatteyderne til kommunerne — en forenkling, som vistnok blev hilst med glæde af disse skatteydere. Men om man dengang fandt frem til den rigtige løsning af skatteproblemerne by- og omegnskommunerne imellem, kan der vist være nogen tvivl om. Omegnskommunerne føler efterhånden, at afløsningssummerne er uretfærdige og for høje.

Ved lovens vedtagelse i 1959 fik den kun gyldighed til 1. april 1962, idet der blev lovet en undersøgelse af mulighederne for at gennemføre en mere varig og tidssvarende løsning til den tid, når lovens virkninger i de mellemliggende år og de forskellige byområders økonomi i disse år var undersøgt. Da loven om den kommunale indkomst- og ejendomsbeskatning først blev gennemført i 1961, er det måske nok i dag for tidligt at udtale sig helt bestemt om, hvilke virkninger denne lov har haft og vil få i fremtiden på omegnskommunernes økonomi. Det er dog min opfattelse, at med de stærkt stigende udgifter amtskommunerne får, og som omegnskommunerne får andel i, formindskes omegnskommunernes betydning som skattely. Mange omegnskommuner føler under de nuværende ændrede forhold afløsningssummerne, som skal betales hvert år, som en uretfærdig ekstraskat, idet forholdet mellem centralkommunen og omegnskommunerne er ved at ændre sig. Mange omegnskommuner må under den hurtige og kraftige udflytning, der sker til disse kommuner, gennemføre vejanlæg, skoler med meget mere. Det koster omegnskommunerne mange penge, og skatterne stiger derfor ofte stærkere i omegnskommunerne end i centralkommunen. Omegnskommunerne bliver i fremtiden ikke noget skattely, og de får en lige så høj — i nogle tilfælde højere — beskatning end centralkommunen.

Under den høje beskæftigelse er der ofte

[Mose Hansen.]

sket det, at erhvervsvirksomheder er flyttet ud i omegnskommunerne og mange af dem, der tidligere beskæftigedes i centralkommunen, beskæftiges nu i erhvervsvirksomheder ude i omegnskommunerne. De bor ikke i omegnskommunerne, men i kommuner, som ikke yder afløsning til bykommunerne. Også mange af dem, der er beskæftiget inde i centralkommunen, bor jo ofte langt ude på landet. Ud fra disse betragtninger er mit parti af den opfattelse, at der nu kan være grund til at forlænge loven i et år. Så kan man i den kommende tid få forholdene undersøgt til bunds og derefter fremsætte lovforslag med ændringer — og vel at mærke fremsætte det så tidligt, at omegnskommunerne kan tage hensyn til afløsningsbeløbene i deres budgetter.

De foreslåede ændringer i loven om personlig skat til kommunen kan jeg også på mit partis vegne give tilslutning, idet vi finder det rimeligt, at der indføres ensartede regler for beskatningen til stat og kommune i tilfælde, der vedrører ægteskabs indgåelse, opgivelse af erhverv samt ved dødsfald og endelig angående dødsbeskatning.

Forhøjelsen af indtægtsgrænsen for påligning af erhvervsskat må anses for at være en rimelig forhøjelse i forhold til den indkomststigning, der har fundet sted i de mellemliggende år.

Albertsen: Da den lov, som her bliver drøftet — loven om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner — blev vedtaget i 1959, blev den jo vedtaget med et stort flertal i folketinget, idet dog venstre og de konservative undlod at stemme. Der blev dengang fra alle sider givet udtryk for en betydelig usikkerhed over for lovens eventuelle virkninger.

Vi har jo nu nogle års erfaring at se tilbage på; det gælder jo i særlig, ja, i høj grad de kommunalbestyrelser, der har måttet arbejde med disse ting; det gælder også den by, hvor jeg hører til, nemlig Frederiksberg kommune. For Frederiksberg kommune har loven af 1959 betydet en administrativ lettelse; det har nemlig betydet, at 5 000 erhvervsskatteydere ikke længere skal betale skat til kommunen. Vi har nu kun et antal på 150 tilbage. Men det har

også betydet, at vi ikke mere har den erhvervsskat, som vi fik fra disse 5 000 borgere fra andre kommuner, og det drejede sig for året 1958-1959 om en indtægt på 1,6 mill. kr. Herfra skulle ganske vist trækkes de beløb, som vi ydede til de kommuner, hvor frederiksbergborgere arbejdede; det var et beløb på ca. 400 000 kr., og tilbage blev altså et nettobeløb for Frederiksberg kommune på ca. 1,2 mill. kr. Hele denne indtægt er nu reduceret til en lille indtægt fra kommuner, som ikke er inddraget under ordningen, men som har et antal borgere, der arbejder på Frederiksberg. Men alt i alt må man vistnok konkludere, at ordningen har betydet et minus for Frederiksberg kommune på ca. 1 mill. kr. Dette beløb har Københavns kommune modtaget, idet det efter loven er sådan, at Frederiksberg kommune ikke bliver betragtet som centralkommune. Jeg mener, at lovens sigte, tendens og virkning på mange måder er rigtig, men jeg kan ikke frigøre mig for den tanke, at denne lovgivning med henblik på vurderingen af Frederiksberg kommune ikke er retfærdig.

Nu vil man måske fra anden side heroverfor anføre, at Frederiksberg kommune er så velhavende, at det kan ikke spille nogen rolle for den. Hertil vil jeg gerne svare, at frederiksbergske borgeres indtægter i stigende grad er kommet på linje med københavnernes. Hvor der tidligere efter de statistiske opgørelser var en forskel på ca. 25 pct. i de to kommuners gennemsnitlige indtægter, er forskellen nu nede på ca. det halve. Det vil altså sige, at kommunens muligheder for at få de større skatter er blevet tilsvarende mindre. Forskellen på udskrivningsprocenten i de tre gamle hovedstadskommuner, København, Frederiksberg og Gentofte, er jo i de seneste år blevet betydelig mindre.

Lad mig i den anledning om selve udligningsordningen mellem disse tre hovedstadskommuner sige, at dér begår man også efter mit skøn en fejl over for Frederiksberg. Denne udligning har jo dels til opgave at erstatte erhvervsskattebetalingen mellem de tre kommuner indbyrdes og dels at udjævne skattebetalingen. Udligning foregår først imellem København og Frederiksberg og derefter imellem København og Gentofte, så denne form for udligning be-

[Albertsen.]

tyder en betragtelig merudgift for Frederiksberg, en større udgift, end hvis udligningen blev foretaget samtidig under ét mellem alle tre i udligningen deltagende kommuner.

I den voldgiftsret, der har virket i henhold til 1937-loven, har Frederiksbergs repræsentanter påtalt dette misforhold og har kunne påvise, at det eksempelvis for skatteåret 1953-1954 har betydet, at Frederiksberg betalte 2,8 mill. kr. mere som følge af den nuværende form for udligning. Disse synspunkter er ikke efter betænkningen herom at dømme blevet vægtigt imødegået; man er hver gang veget tilbage for at ændre den gældende praksis, fordi man har afventet virkelig radikale ændringer i lovgivningen. Den samme holdning indtog man i 1959, og med den fart, hvormed vi må behandle det foreliggende lovforslag, er det klart, at det heller ikke vil lykkes i denne omgang.

Som det fremgår af disse bemærkninger, er jeg ikke helt tilfreds med de virkninger, som de pågældende lovbestemmelser har over for Frederiksberg kommunes indbyggere. Imidlertid står det efterhånden klart for en betydelig opinion inden for hovedstadsområdet — og hermed mener jeg borgere i alle hovedstadssamfundets 22 kommuner — at der må findes frem til en mere realistisk løsning end den nuværende, så man virkelig får etableret en fællesnævner for hele dette store område.

Den højtærede indenrigsministers udtalelser om at etablere en fælles ledelse for de 22 hovedstadskommuner i en slags regionalkommune med direkte valg tror jeg vil kunne fjerne mange af de problemer, som nærværende lov giver ikke alene for Frederiksberg, men også for andre af de berørte kommuner. Jeg vil gerne understrege den opfordring, andre har givet den højtærede indenrigsminister, til at fremme arbejdet med en sådan lovgivning.

Edel Saunte: Selv om en del af de ærede ordførere og den sidste taler har beskæftiget sig med Københavns kommunes forhold, har jeg alligevel lyst til at sige et par ord.

Det er rigtigt, at Københavns kommune har en udskrivningsprocent, der er faldende,

men de andre kommuner har også faldende udskrivningsprocenter, kun ganske enkelte landprægede kommuner er en undtagelse herfra; det er som nævnt Farum og Herstederne, som har måttet forhøje deres skat; medens St. Magleby og Værløse ikke har kunnet nedsætte deres skat i den periode; der her er tale om. Fra 1959-60 til 1961-62 er Københavns kommunes udskrivningsprocent faldet med 14,6 pct.; men Frederiksbergs, som lige har grædt så ynkelig, er faldet med 17,3 pct., så dér er man ikke helt dårligt stillet. I øvrigt er det vist ikke korrekt, at gennemsnitsindtægten for Frederiksberg falder mere end i København, tværtimod: den er steget. Med hensyn til Gentofte så er dens udskrivningsprocent nedsat med 13,3 pct. og Lyngby-Tårnbæks med 14,1 pct., så København har ikke nedsat så voldsomt i forhold til de kommuner, der betaler et tilsvarende, som virkelig betyder noget.

København har i indeværende år en skatteudskrivning på 82 pct., mens de kommuner, for hvem tilsvaret betyder mest målt i forhold til skatteindtægter, ligger væsentligt lavere undtagen Hørsholm, som betaler et betydeligt tilsvarende og har samme skatteprocent som København. Frederiksberg har jo kunnet nedsætte sin udskrivning til 62 pct., Gentofte til 65 pct., Lyngby-Tårnbæk til 73 pct. og Søllerød til 79 pct., og det er de kommuner, der virkelig betaler tilsvarende. Det er vanskeligt, synes jeg, i disse skatteprocenter at se et argument for nedsættelse af udligningstilsvaret.

Det må indrømmes, at en del af kommunerne trods skattnedsættelser stadig har udskrivningsprocenter, der er højere end Københavns kommunes. Det drejer sig som nævnt om kommuner, som har særlige forhold, og det drejer sig også om kommuner, for hvem tilsvaret ikke spiller nogen nævneværdig rolle. For en af kommunerne, Herstederne, betyder tilsvaret 1,5 pct. i skatteudskrivning, for en anden er det 2,5 pct., en tredje er på 4 pct., og deromkring ligger det, kun én er oppe på 6.

Af hensyn til de stadig stærkt voksende kommuner er det rigtigt, at det er beklageligt, at man ikke allerede nu kan etablere en egentlig udligning af forskellene i kommunernes økonomiske stilling, men det er min opfattelse, at kommunernes skatteudskrivning ikke kan være eneafgørende.

[Edel Saunto.]

Der er en række andre problemer, der må tages med i betragtning, når vi skal behandle spørgsmålet om udligning mellem kommunerne. Jeg kan således nævne, at hvis erhvervsskatten ikke var blevet afløst i 1959, måtte man formode, at erhvervsskatten til København fra disse stærkt voksende kommuner som fra de andre kommuner ville have været stadig stigende. uanset skatteændringerne, sådan som den var det i årene forud for 1959, hvor den steg med et par millioner kr. om året undtagen fra 1956-57 til 1957-58, hvor den steg med 4 mill. kr. Dette må følge af, at indkomstniveauet er væsentlig højere nu end i 1957-58, det år, der danner grundlaget for de nuværende tilsvar, og af, at der i Københavns kommune stadig skabes flere og flere arbejdspladser for flere og flere beboere i de andre kommuner. En af Københavns skattevæsen foretaget beregning tyder på, at erhvervsskatten uden fiksering ville være steget med de samme 2 mill. kr. om året, og at den også i de kommende år vil have samme stigning, hvis loven ikke bliver forlænget. Dette vil svare til, at afløsningstilsvaret til København burde stige med 20 pct., og at forhøjelsen for 1963-64 måtte blive endnu større.

Også hovedstadsudligningstilsvarene for Frederiksberg og Gentofte ville have været voksende, fordi indkomstniveauet er steget. Københavns skattevæsen har skønnet, at fikseringen af udligningstilsvaret i de 3 år har kostet Københavns kommune noget over 10 mill. kr., heraf bare i år 7 mill. kr. Navnlig Frederiksbergs tilsvar ville have været meget større, hvis det ikke var kommet til en fiksering, og der er ingen som helst grund til at tro, at denne stigning i udligningstilsvaret ikke ville være fortsat i de kommende år, hvis loven ikke havde fikseret det. Det er vel nok rigtigt, at Frederiksberg ved ikke at blive centralkommune har haft et tab på omkring 1 mill. kr., men jeg kan trøste min ærede kollega med, at Frederiksberg har tjent denne million mange gange ind ved den hovedstadsudligningsordning, der har fundet sted.

Københavns kommune kunne i sin tid med rette føle sig forfordelt, da erhvervsskatten og hovedstadsudligningstilsvaret blev fikseret. Når nu denne ordning skal

forlænges, må den igangværende prisudvikling, kommunens stigende betydning som arbejdssted for de andre kommuners beboere og alle de udgifter, der følger dermed, og den lave skatteprocent i de kommuner, der bærer langt den væsentligste del af tilsvarene til København, i hvert fald kunne begrunde, at tilsvarene ikke forlænges uændret, men forhøjes f. eks. med 10 pct. Jeg mener, at man i sin tid, da loven af 1959 blev vedtaget, skabte en procentvis forhøjelse for de kommende år, fordi man indså, at indtægtsstigningen ville betyde noget, og jeg mener som sagt, at man ikke burde forlænge uændret, men at man burde forhøje procenten.

Indenrigsministeren (Lars P. Jensen): Jeg var helt klar over, og det var de ærede ordførere vel også, at dette spørgsmål er et spørgsmål, som deler, jeg havde nær sagt partierne; ikke alene kommunegrupperne har jo forskellig opfattelse. De bymæssige kommuner har én opfattelse og centralkommunerne og købstæderne har en anden, men det viser sig jo også, at der her i salen er forskellige interesser og forskellige opfattelser inden for de forskellige partier, og sådan må det være, efter hvor man er valgt og hvor man bor.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen sagde, at den ordning, vi havde lavet, var en forsøgsordning, og det er jo rigtigt, at for udligningen i København skulle ordningen udløbe i 1961-62, medens derimod den almindelige, skal vi kalde det den generelle erhvervsskat, ikke skulle udløbe, men blot skulle til almindelig revision i 1961-62.

Det ærede medlem understregede, og det gjorde det ærede medlem hr. Poul Møller også, at det, der i og for sig er det afgørende, er, at man finder frem til en mere retfærdig ordning. Det kan jeg være helt enig i, så er blot spørgsmålet, hvordan denne ordning kan findes. Men jeg mener ikke, tiden er moden til, at denne retfærdige ordning kan gennemføres. Der foregår i øjeblikket så meget, som vi bør afvente, før vi kan træffe en endelig ordning. Jeg tænker her bl. a. på kommunallovskommissionen. Denne kommission har jo brugt, om jeg så må sige, den åbne dørs politik; den har lagt sine skitser frem til de forskellige amter, og kom-

[Indenrigsministeren.]

municipallovskommissionen er kommet langt ad frivillighedens vej. Det tidspunkt nærmer sig vel, hvor kommunallovskommissionen skal beskæftige sig med spørgsmålet om centralkommuner og omegnskommuner, og det må vel være helt naturligt, at spørgsmålet om beskatningen inden for disse bysamfund tages op her.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen var inde på spørgsmålet om amtsskatterne og mindede om det løfte, der var givet under landbrugsforhandlingerne, og det er rigtigt, at der i dette løfte var et tilsagn om, at man inden for den 2-årige periode skulle finde frem til en løsning af disse problemer. Det er klart, at det løfte, regeringen gav på daværende tidspunkt, står den ved, men jeg er overbevist om, at dette kan ikke klares i indeværende folketingsår.

Det ærede medlem hr. Poul Møller kritiserede mig meget stærkt. Det er jo hans gode ret, og det er måske heller ikke helt ubegrundet. Jeg erkender, at jeg vel hellere skulle have fremsat dette lovforslag noget tidligere, end jeg har gjort det, men når det ikke er tilfældet, skyldes det, at jeg har puslet med problemerne for at se, om vi kunne nå at finde frem til en bedre og mere retfærdig ordning. Det er imidlertid et stærkt udtryk, når det ærede medlem siger, at regeringen har opgivet ævred. Det ærede medlem må indrømme, at det her drejer sig om meget store og meget vanskelige problemer — jeg havde nær sagt, at de er næsten større, end jeg havde troet, da jeg gav mig i lag med dem. Jeg måtte derfor indse, at en anden ordning kunne vi ikke nå i dette folketingsår, og jeg måtte altså fremsætte forslag om en uforandret forlængelse.

Det ærede medlem nævnte, at jeg havde omtalt regionalkommunen dels ved de bymæssige kommuners landsmøde, dels i nogle artikler i forskellige blade, og det har jeg gjort netop for at få spørgsmålet taget op til diskussion. Det har egentlig ikke været drøftet i regeringen, det er en skitse, som jeg synes skal diskuteres rundt om i de kommunale organisationer og i offentligheden. Jeg synes, det er vigtigt, at der bliver givet god tid til drøftelse af hele problemet, og det skal derfor kun betragtes

som en skitse, et diskussionsgrundlag. Det ærede medlem sagde, at etableringen af regionalkommunen ville bevirke, at man fjernede sig fra folkestyret, idet regionalstyrelsen skulle overtage en hel del opgaver, som nu blev varetaget af primærkommunerne. Dette er netop et af de problemer, som jeg har forsøgt at få en diskussion i gang om. Der melder sig jo mange spørgsmål i det øjeblik, regionalkommunen skal etableres — for det første hvilke kommuner regionalkommunen skal indeholde. Skal der i de kommuner, som regionalkommunen skal indeholde, inden den etableres, finde en sammenlægning eller en spaltning sted? Hertil kommer spørgsmålet om, hvilke opgaver regionalkommunen skal have. Også det er et stort og et politisk spørgsmål. Hvilke midler skal regionalkommunen have til at løse de opgaver, man bliver enig om at tillægge den? Dette er i sig selv et problem. Endelig er der spørgsmålet om, hvem der skal bestemme i regionalkommunen; skal der være indirekte eller direkte valg? Dette bliver endda et stort spørgsmål.

Det var altså derfor, at skitsen blev bragt frem til diskussion, og jeg er glad for den diskussion, der er rejst i pressen om dette spørgsmål, så at man kan tage stilling til det. Når denne diskussion nu har stået på en tid og vi er færdige i indenrigsministeriet med at udarbejde skitseforslag, vil dette, som jeg svarede det ærede medlem fru Else-Merete Ross forleden dag, også blive sendt ud til diskussion i de kommuner, som denne regionalkommune berører.

Der blev spurgt, om det er tanken, at denne regionalkommuneskitse skal behandles i kommunallovskommissionen, men det er min opfattelse, at hvis den skulle det, ville der i og for sig gå for lang tid. Jeg har derfor sat arbejdet i gang i indenrigsministeriet, således at man nu er i færd med at tage alle de spørgsmål op, som melder sig, når regionalkommunen skal etableres.

Jeg tror ikke, at hovedstadsproblemet kan vente så længe, at kommunallovskommissionen kan gøre sig færdig, men vi kan vel alle sammen være enige om, og det er der også givet udtryk for her i dag, at den ordning, vi har, ikke er god — det vil jeg gerne understrege — og at vi skal

[Indenrigsministeren.]

have noget andet i stedet, og opfattelserne er her forskellige.

Jeg skal derfor ikke gå ind i en lang debat om de enkelte tal og de spørgsmål, der er stillet fra forskellig side, men jeg vil sige til det ærede medlem hr. Axel Sørensen, som talte om, at de forskellige kommuners skatteprocenter jo havde tilnærmet sig hinanden, så der i konsekvens heraf ikke fandtes skattely, at det er vel nok rigtigt, men man må da understrege, at der ville jo blive en vældig forskel, hvis tilsvaret faldt væk. Så ville forskellen i skatteprocenterne blive øget, og hele skatteproblemet ville tone frem i forstærket form.

Jeg kan nævne, at for Københavns vedkommende er det således, at i øjeblikket har København en udskrivningsprocent på 82, Frederiksberg på 62 og Gentofte 65. Såfremt tilsvaret mellem de 3 hovedstadskommuner var faldet væk for 1961-62, ville København have haft en skatteudskrivningsprocent på 92,9, Frederiksberg på 52,6 og Gentofte på 46,5.

Vi har i indenrigsministeriet lavet en hel del beregninger over, hvordan de ting, der er blevet indført ved de seneste skattelove, har indvirket på kommunerne, hvordan de har givet sig udtryk i den samlede udskrivningsprocent. Alle de tal og beregninger har vi, men jeg synes, det er urimeligt at stå og læse dem op her fra talerstolen. Det er rimeligt, at hele dette materiale bliver stillet til rådighed for udvalget, så man kan se, hvordan loven har virket i de år, der er gået, så godt som vi nu har kunnet efterspore det.

Det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen var inde på problemerne om de kommuner, som fortsat skulle betale, og jeg tror, at også det ærede medlem fru Edel Saunte var inde på det. Det ærede medlem nævnte, hvor meget visse enkelte kommuner skulle betale. Jeg tror ikke, man skal gøre det problem større, end det er. Hvis vi ser på omegnskommunerne, viser det sig, at den

procent af den samlede indkomst, som samtlige kommuner skal betale til centralkommunerne, er gennemsnitlig 0,45. Det skifter jo noget fra kommune til kommune.

Endelig var det ærede medlem hr. Albertsen inde på gennemsnitsindtægterne på Frederiksberg og i København. Jeg kan understrege over for det ærede medlem, at stigningen i indtægterne på Frederiksberg har været større, end den har været i København. Ser vi på stigningen fra 1957-58 til 1960-61, viser det sig, at den i København var 13,8 pct., men på Frederiksberg 14,9 pct.

Jeg synes, det vil være rimeligt, at vi i udvalget, da der er så mange problemer, og jeg havde nær sagt så mange interesser — jeg er også overbevist om, at samtlige kommunale organisationer vil møde op i udvalget med deres problemer, og de er ikke ens — fra indenrigsministeriets side stiller alt det talmateriale til rådighed, som vi er i besiddelse af.

Jeg takker for den relativt gode modtagelse, som lovforslaget har fået.

Jens Chr. Christensen: Jeg har ikke mange bemærkninger at gøre i denne omgang, men jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Albertsen, der mente, at når vi ikke ville medvirke til lovens gennemførelse for 3 år siden, måtte det skyldes, at vi ikke kunne overse dens virkninger, at det var netop det, vi kunne. Det har da også vist sig, at vi har fået ret i de antagelser, som vi fremførte dengang. Allerede et år efter, at loven var vedtaget, blev den taget op til ændring og i nogen grad ændret i retning af det, vi fra vor side pegede på. Men selv om den er blevet ændret, navnlig med hensyn til grundfradrag, er der så mange ting i den kommunale skattelov, som vi synes trænger til at gennemgå en virkelig håndfast revision.

Jeg takker den højtærede minister, fordi han gav tilsagn om, at selvfølgelig stod regeringen fast på det løfte, der er givet. Jeg var heller ikke i tvivl om det. Men hvis vi skal have dette gennemført — og det

[Jens Chr. Christensen.]

vil antagelig ikke ske i denne samling, det er jeg klar over, det kan vi ikke nå, men i næste samling — vil det igen forhale tiden, inden vi kan komme til en virkelig gennemgang og gennemgribende ændring af hele erhvervsskattelovgivningen. Det var det, jeg i mit første indlæg pegede på: om det ikke ville være rigtigt, at vi så hurtigt som muligt kom i gang med at drøfte problemerne, for skal vi vente, til kommunallovskommissionen er færdig, vil der måske gå både 6 og 8 år. Den er jo, så vidt jeg forstår, ikke kommet ret langt endnu — jeg er da for øvrigt selv medlem af den. Det vil vare meget længe, inden vi bliver færdige i denne kommission.

Jeg er glad for at høre, at den højtærede minister var inde på samme tankegang, som vi har været fra vor side: at der er mange ting, der skal ændres, før vi får en retfærdig lov frem. Men når det ærede medlem fru Edel Saunte siger, at det er ikke skatteprocenten alene, vi skal tage hensyn til, så mener jeg dog, som jeg sagde i mit første indlæg, at det vil være rimeligt, at både erhvervsskattetilsvaret og den almindelige erhvervsskat fastsættes under hensyn til beskatningsprocenten og den gennemsnitlige indtjening i den pågældende kommune. Det må meget let kunne laves således i denne lov, at dér, hvor skatteprocenten bliver større i opholdskommunen, end den er i erhvervskommunen, fritages de vedkommende. Jeg vil henstille til den højtærede minister, at jeg får et klart svar på, hvad ministeren mener om dette spørgsmål.

Poul Møller: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for de svar, han har givet. Ministeren siger, at tiden ikke er moden til at skabe en retfærdig ordning. Nu troede jeg egentlig, at tiden altid var moden til, at man var retfærdig. Skulle tiden da være mere moden til at være uretfærdig, til at fortsætte en uretfærdig ordning? Det er vel lidt svært for lovgivere at skulle svare på. Man må vel snarere sige, at tiden ikke er moden til at skabe den ordning, som den højtærede indenrigsminister tænker lidt på at skabe, fordi forslaget ikke er gennemarbejdet og man ikke er kommet så langt endnu, at man overhovedet kan fremsætte

noget her i tinget. Det er derfor, jeg siger, at man har ikke brugt de tre år, der var til rådighed, på den måde, man måtte forlange, da man gik til den midlertidige ordning for tre år siden.

Nu erkender den højtærede minister, at dette forslag burde have været fremsat tidligere. Og det er selvfølgelig en trøst for os alle sammen. Det er rigtigt, og det er anerkendelsesværdigt, at erkendelsen foreligger, men denne forsinkelse gør jo, at folketingsarbejdet i høj grad bliver præget af, at vi skal være færdige meget hurtigt med forslaget og skal tage stilling til det. Derfor mener jeg, at sandheden er, at regeringen har opgivet ævred over for denne sag, bortset fra disse tanker, som den højtærede indenrigsminister har skitseret, og som efter min mening mest af alt minder om de gamle indlemmelsesforslag. Der er ikke megen forskel på de gamle indlemmelsesforslag og så det nye, bortset fra at man tager flere kommuner med og giver et vist kommunalt selvstyre inden for området, så det er i virkeligheden den gamle tankegang, som her vender tilbage. Men bortset fra denne skitse fra den højtærede indenrigsminister foreligger der ikke for folketinget noget andet at tage stilling til, noget andet, vi kan drøfte, end en forlængelse på 2 år af en lov, som vi alle erkender er utilfredsstillende. Der har ikke været nogen her, der har sagt, den var tilfredsstillende, end ikke centralkommunernes repræsentanter; de har vel tværtimod ment, de skulle have noget mere — altså ud fra et eller andet sagligt kriterium går jeg ud fra det ærede medlem fru Edel Saunte mente centralkommunerne skulle have mere. Det er derfor ikke en særlig god situation, folketinget er bragt i, men vi må jo prøve på at få det bedst mulige ud af den, og det kan vel ikke blive meget.

Den højtærede indenrigsminister fortæller os, at han ikke havde til hensigt at lade regionalkommunetanken gå i kommunallovskommissionen; dertil var, har jeg forstået, både spørgsmålet for stort og kommissionen for langsommelig.

Se, nu er det ganske mærkeligt, at man nedsætter en kommunallovskommission, som skal tage sig af den administrative og kommunale inddeling, og så kommer vi til, jeg tør vel nok sige det største kommunale,

[Poul Møller.]

administrative problem, vi har i Danmark, nemlig hovedstadskommunernes kommunale inddeling, deres sammenhæng, eventuelt om der skal være en regionalkommune, et kommuneforbund, et samråd, eller hvad det nu skal være. Om dette det største kommunale problem siger man: nej, det er for stort til, at vi kan lægge det hen til de sagkyndige, til de kommunalfolk, der sidder i kommissionen; det må vi løse uden hensyn til dem, og det må løses hurtigt. Jeg tror faktisk, at hvis man vil gennemføre eller overveje en sådan tanke, kan det ikke gøres hurtigt; man må først og fremmest sørge for, at spørgsmålet får en grundig og en ordentlig behandling.

Men som sagt beklager jeg endnu en gang, at alt dette er sket så sent, at der ikke bliver nogen mulighed for under udvalgsbehandlingen at rette i det foreliggende lovforslag, og jeg beklager, at ministeren har bragt os i den situation, at tiden kun er moden til uretfærdigheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 13. februar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

og

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1959-60.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om købstadhypotekforeninger.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 14³⁷.

57. møde.

Tirsdag den 13. februar kl. 14.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om købstadkommunernes styrelse og

forslag til lov om ændringer i lov om landkommunernes styrelse.

Udvalget angående „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1960-61 har afgivet betænkning. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af 10. d. m. meddeler folketingsmand Aage Fogh, der har orlov på grund af sygdom, at han fra og med den 20. februar d. å. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderen, erhvervsvejleder Erik Hansens hverv som midlertidigt medlem ophører herefter fra samme dato at regne.

Fra inkassator Ludvig Qvist Hansen har jeg modtaget meddelelse om, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget under den folketingsmand Chr. Christiansen fra den 9. d. m. tilståede orlov.